

Оксана Воробйова,

к. н. з держ. упр., старший дослідник,

Інститут вищої освіти НАПН

ПОЛІТИКА ЛІДЕРСТВА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК СТІЙКОГО РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТІВ У КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Післявоєнне відновлення є складним і багатогранним процесом, що охоплює не тільки відновлення інфраструктур, але й відновлення та розвиток людських ресурсів, зокрема в сфері вищої освіти. Після конфліктів університети стають центрами відродження інтелектуальної та культурної спадщини, а також стратегічними осередками для формування майбутнього покоління лідерів, здатних вирішувати складні проблеми глобального масштабу. Політика лідерства вищої освіти є основою для стійкого розвитку університетів у постконфліктних умовах, оскільки саме університетів повинні здійснювати стратегічне планування, реалізовувати інноваційні стратегії та забезпечувати ефективну співпрацю з національними і міжнародними інституціями.

Вища освіта, після завершення війни, повинна не тільки відновити фізичні та інтелектуальні ресурси, але й адаптуватися до нових умов, визначаючи нові пріоритети і завдання для університетської спільноти. Лідерство у вищій освіті в умовах післявоєнного відновлення має забезпечити не лише відновлення наукових та освітніх процесів, але й створення умов для інновацій, сталого розвитку, розвитку гуманітарних та соціальних дисциплін, що допоможуть відновити соціальний капітал і моральний дух нації. Лідери університетів мають бути не тільки організаторами

процесу відновлення, але й символами надії та стабільності в суспільстві, формуючи нові моделі освіти, що відповідають сучасним вимогам.

Політика лідерства вищої освіти у післявоєнний період включає в себе кілька ключових аспектів: стратегічне планування, інновації в управлінні, розвиток академічної та наукової мобільності, інтеграція університетів в міжнародний контекст, забезпечення доступу до освіти для всіх верств населення, а також створення умов для інклюзивності та розвитку стійкості в суспільстві. У таких умовах особливу увагу необхідно приділити стратегічному управлінню, адже університети повинні розробляти стратегії відновлення, особливо для тих, які зазнали значних руйнувань. Вкрай важливо акцентувати увагу на інноваціях та розробленні нових освітніх програм, які б відповідали потребам суспільства. Крім того, необхідно забезпечити інклюзивну політику, оскільки післявоєнні суспільства часто стикаються з проблемами соціальної нерівності. У цьому контексті важливо гарантувати доступ до якісної освіти для всіх, включаючи меншини та людей з обмеженими можливостями [1], що є основною складовою політики лідерства в університетах. Одним із ключових напрямів є також розвиток міжнародної співпраці. Лідери університетів повинні активно брати участь у міжнародних ініціативах, таких як програми мобільності та спільні наукові проекти що не лише покращують академічну репутацію університету, але й сприяють глобальній інтеграції післявоєнного суспільства, допомагаючи країні адаптуватися до нових реалій та відновити стабільність.

Незважаючи на важливість ефективної політики лідерства, університети після війни стикаються з низкою серйозних викликів. Одним з основних є фінансова нестабільність, адже післявоєнна

економічна криза часто обмежує можливості держави в наданні фінансової підтримки для університетів. У таких умовах заклади змушені шукати альтернативні джерела фінансування, залучаючи приватні інвестиції, міжнародні гранти та партнерства з різними організаціями. Крім того, великим викликом стає дефіцит кваліфікованих кадрів, адже після війни багато науковців і викладачів змушені виїжджати з країни або втрачати свої професійні навички через тривалий процес відновлення. В такому випадку університетів повинні розробляти стратегії залучення нових кадрів, а також працювати над розвитком тих, хто залишився в країні. Не менш важливим є психологічний та емоційний стан студентів і викладачів. Багато з них після пережитих стресів і травм відчують невизначеність щодо свого майбутнього. Лідери університетів мають забезпечити належну психологічну підтримку і створити умови для реабілітації, щоб допомогти членам університетської спільноти подолати труднощі, з якими вони зіштовхуються. Ці проблеми вимагають швидкого й ефективного реагування від керівників університетів, щоб забезпечити стійке відновлення і подальший розвиток навчальних закладів.

Інновації в управлінні університетами та освітніх програмах є необхідними для подолання наслідків війни та забезпечення стійкого розвитку. Політика лідерства повинна включати в себе стратегії для інтеграції нових технологій, таких як електронне навчання, платформи для дистанційного навчання та інші інноваційні інструменти [3]. Вони не тільки допоможуть університетам відновити нормальний навчальний процес, але й дозволять зробити освіту більш доступною для ширших верств населення. Це особливо важливо для тих регіонів, що постраждали від бойових дій і де інфраструктура була зруйнована.

Політика лідерства вищої освіти є ключовим чинником у процесі післявоєнного відновлення університетів. Лідери університетів повинні адаптувати стратегії управління до нових умов, впроваджуючи інновації, підтримуючи інклюзивність і сприяючи міжнародній співпраці [2]. В умовах післявоєнного відновлення університети стають не лише освітніми, а й соціальними та культурними центрами, здатними відновити національну ідентичність та стабільність. Таким чином, лідерство вищої освіти є не лише важливим аспектом процесу відновлення, а й безпосереднім чинником, що визначає стійкість і майбутній розвиток університетів та суспільства в цілому. Вища освіта після війни повинна не лише відновити фізичні та інтелектуальні ресурси, але й адаптуватися до нових умов, визначаючи пріоритети, що відповідають новим реаліям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Robinson-Bryant F., Squires A. Systems Leadership in the Transformation of Higher Education. URL: https://www.researchgate.net/publication/365192367_Systems_Leadership_in_the_Transformation_of_Higher_Education
2. Mpuangnan K., Roboji Z. Transforming educational leadership in higher education with innovative administrative strategies. URL: https://www.researchgate.net/publication/380358291_Transforming_educational_leadership_in_higher_education_with_innovative_administrative_strategies
3. Kandpal V., Trivedi A. Transforming Education for Equity and Quality. URL: https://www.researchgate.net/publication/379726255_Transforming_Education_for_Equity_and_Quality